

T É M A : NPR REJVÍZ

ORGANIZAČNÍ ÚDAJE:

Místo exkurze:

- NPR Rejvíz naučná stezka, CHKO Jeseníky

Náklady:

- cena exkurze 20,-/osoba
- cena za dopravu cca. 400,-/osoba

Kontakty:

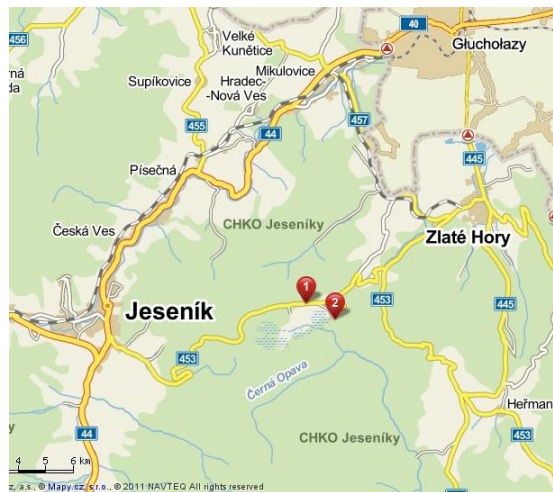
- telefon vedoucí exkurze:
- e-mail vedoucí exkurze:

Časová náročnost:

- domácí příprava před exkurzí – 1 hodina
- exkurze – 5 hodin
- vyplnění pracovních listů – 2 hodiny

Dopravní spojení:

- Varianta - pronajatý autobus

Obrázek 1: Mapa s polohou NPR Rejvíz

TEORIE:

Rašeliniště (také blata nebo slatě) jsou místa vzniku, výskytu či těžby rašeliny. Jde o bažinný ekosystém, který je trvale zamokřen pramenitou nebo dešťovou vodou. Tato místa mají velkou produkci rostlinné biomasy, která se v důsledku zamokření nedostatečně rozkládá. V rašeliništi dochází k hromadění rostlinné organické hmoty. Odumřelé části rostlinného společenstva se shromažďují a ve spodních vrstvách se, za nepřístupu vzduchu, přeměňují na rašelinu.

Rostlinami rašelinišť jsou převážně rašeliníky. Vyskytují se zde také ploníky porosty borůvky, brusinky, vlochyně, klikva bahenní, vřese obecný, kyhanka sivolistá, suchopýr pochvatý atd. Rašeliniště bývají často domovem masožravých rostlin (jsou chudá na přístupný dusík a tyto rostliny ho získávají rozkladem těl bezobratlých živočichů), v Čechách na nich roste například rosnatka okrouhlostá, rosnatka dlouholistá, rosnatka prostřední.

Druhy rašelinišť

Rašeliniště se podle vyskytujících se organismů, polohy, chemického složení apod. dělí na:

- rašeliniště vrchovištní – obvykle je charakterizováno nepropustným podložím, vzniká v prostředí s kyselou reakcí, nižší teplotou, nízkou aktivitou mikroorganismů a s vodou obsahující málo minerálních látek.
- rašeliniště slatinné – zadržuje menší množství vody, vzniká v prostředí s neutrální reakcí, vyššími teplotami, početnější mikroflórou a se značně mineralizovanými podzemními vodami.
- rašeliniště přechodné – je smíšeného původu. Pro jeho flóru je charakteristické společenstvo rašeliníků, mechů a vyšších rostlin snášející vlhké stanoviště chudé na živiny.

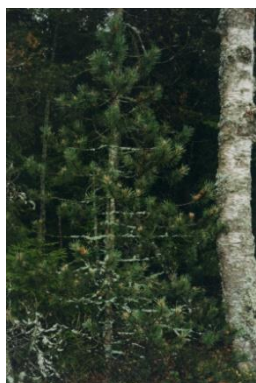
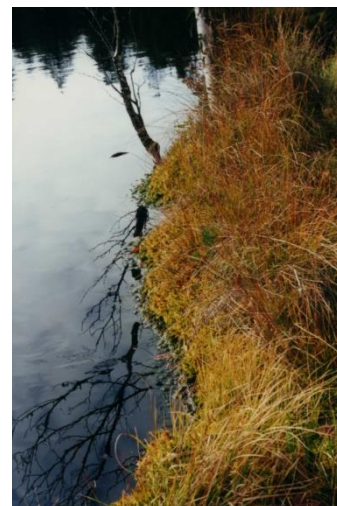
Rašeliniště jsou využívány jako zdroj rašeliny.

V zahradnictví je rašeliniště vzácně, jako pozoruhodný biotop, i součástí zahrady, nebo parku, nebo je zde napodobován. Prostor vymezený jako rašeliniště bývá osázen zpravidla nízkými mokřadními a vřesovištními rostlinami a modelace jeho okolí napodobuje pomocí travin přirozené porosty. Často bývá napodobováno vřesoviště s obdobnou florou, ale podstatně menšími nároky na vodu. Zahradními expozicemi rašeliniště si může pochlubit Botanická zahrada hl. m. Prahy nebo Zoologická a botanická zahrada města Plzně.

NPR Rejvíz

Naučná stezka Rejvíz se nachází ve stejnojmenné národní přírodní rezervaci rozprostírající se na ploše 396,63 ha v severovýchodní části Hrubého Jeseníku v masivu Orlík. Unikátnost přírody této rezervace je podmíněna geologickou minulostí a klimatem. Hranice rezervace jsou vyznačeny na kmenech stromů dvěma červenými pruhy a tabulkami se státním znakem. Okrajové pásmo rezervace tvoří smrkový les o výměře 67,39 ha, jehož charakter se mění směrem ke středu chráněného území v porosty s borovicí blatkou. Lokalita je významným biotopem pro mnoho vzácných a chráněných druhů rostlin a živočichů. Zachované přírodní hodnoty rejvízského rašeliniště jsou nejen objektem vědeckého výzkumu, ale i velmi atraktivní z hlediska cestovního ruchu.

Naučná stezka začíná u dřevěné chatky. Po povalovém chodníku stezka pokračuje k Velkému mechovému jezírku. Cestou může každý pozorovat změnu, která probíhá v rostlinné skladbě v závislosti na postupujícím zrašelinění lokality - ustupující smrk a nástup borovice blatky. Velké mechové jezírko uzavírá naučnou.

Rejvízské rašeliniště patří k typu rozvodnicového vrchoviště. Vzniklo v postglaciální době (před 6 - 7 tisíci lety) díky vhodné konfiguraci terénu, který umožňuje dostatečné zadržování vody na nepropustném podloží. Tím byly dány základní podmínky pro vznik rašeliniště. Původní smrkový les vlivem silného zamokření odumřel a byl postupně nahrazen porosty borovice blatky. Současně došlo v dalším vývoji k intenzivnímu růstu rašeliníku a tvorbě rašeliny. Celková hmota v rašelině je odhadována na 2,5 milionu m³.

Velké mechové jezírko se nachází ve středu západního jádra rašeliniště. Vrstva rašeliny zde dosahuje výšky 300 cm. Okolí jezírka tvoří porosty borovice blatky (*Pinus uncinata*) s podrostem mechu rašeliníku a jiných typických rostlin. Vyskytuje se zde i drobná masožravá rosnatka okrouhlostá. Kromě rostlin, zde mají útočiště vzácné druhy živočichů, z nichž např. žluťásek borůvkový a šídlo rašelinné (glaciální relikty). Až výzkumy z poslední doby prokázaly, že rejvízské rašeliniště patří mezi nejbohatší ve výskytu nepřilíši oblíbené skupiny živočichů - pavouků. Severovýchodně od Velkého jezírka leží **Malé mechové jezírko**, které již dnes zcela zarostlo a je **veřejnosti nepřístupné**.

ÚKOL Č. 1:

Pozorování rostlin a živočichů v okolí rašeliniště

Přečtěte si pozorně tabule naučné stezky a následně pozorujte rostliny a živočichy v okolí naučné stezky. Nezapomeňte, že v chráněném území není povoleno vstupovat mimo vyznačené trasy.

VYPRACOVÁNÍ:

1. Které rostliny jsou nejčastěji vidět na rašelinných loukách?
2. Které vzácné druhy rostlin se vyskytují na rašelinných loukách?
3. Kterí živočichové se vyskytují v lokalitě NPR Rejvíz?
4. Jaké rostliny jste pozorovali v okolí naučné stezky?
5. Jaké živočichy jste pozorovali v okolí naučné stezky?

ÚKOL Č. 2:

Pozorně si přečtěte tabuli s popisem vzniku rejvízského rašeliniště.

VYPRACOVÁNÍ:

1. Jak staré je rejvízské rašeliniště?
2. Jaké podloží bylo potřeba pro vznik rašeliniště?
3. Jaké lesy se dříve vyskytovaly na tomto území a jakými porosty byly nahrazeny?

4. Vysvětli cizí slova:

Blanky

Lagg

Šlenky

Bulty

ÚKOL Č. 3:

Pozorně si přečtěte naučnou tabuli u velkého mechového jezírka

VYPRACOVÁNÍ:

1. Jaké mocnosti dosahuje vrstva rašeliny ve velkém mechové jezírku?

2. Jaké dřeviny je možné vidět v okolí jezírka?

Mění se nějak skladba dřevin dále od jezírka? Jaké dřeviny se vyskytují dále od jezírka?

3. Jak se jmenuje masožravá rostlina, která se zde vyskytuje?
Zahlédli jste ji?

4. Popište proces vzniku rašeliny.

ÚKOL Č. 4:

Určete následující rostliny a živočichy. Pomoci Vám mohou naučné tabule.

VYPRACOVÁNÍ:

FOTODOKUMENTACE:

SEZNAM ZDROJŮ:

- [01] *Turistický informační portál Jeseníky Info Dostupný z WWW: <<http://www.jeseniky.net/naucna-stezka-rejviz-mechove-jezirko>>*
- [02] *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Rašeliniště [online]. c2013 [citováno 23. 06. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ra%C5%A1elini%C5%A1t%C4%9B>>*

METODICKÝ LIST

Název školy	Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Zlín
Autor	Mgr. Lenka Houšková
Vzdělávací oblast	Člověk a příroda
Vzdělávací obor	Biologie
Tematický okruh	NPR Rejvív - naučná stezka
Druh učebního materiálu	Přírodovědná aktivita – žák
Cílová skupina	Žák, 16 – 17 let
Anotace	Pracovní list určen do výuky studentům, podklad pro vlastní poznámky/sešit, náplň: návštěva NPR Rejvív, vznik a význam rašelinišť, rostliny a živočichové rašelinišť